

OBSAH

- 01 | Úvodník, **Bohuslava Šenkýřová**
- 03 | Ekonomické zotavení po pandemii v reálném vyjádření, **Petr Mach**
- 07 | Proč je normalizace ekonomických vztahů Západu s Čínou v zájmu České republiky? **Miroslav Pavlák**

Bulletin Konfuciova institutu a Výzkumného centra pro rozvoj čínsko-českých vztahů při VŠFS.
Vydává Vysoká škola finanční a správní, Estonská 500, 101 00 Praha 10.
Editor: Ing. Petr Mach, PhD.,
Kontakt: mach@mail.vsfs.cz.

Úvodník

Bohuslava Šenkýřová

Vážení čtenáři, První pololetí roku 2024 je ideální čas a dostatečný odstup, abychom zhodnotili ekonomický vývoj po pandemii covidu. Článek Petra Macha „Ekonomické zotavení po pandemii v reálném vyjád-

ření“ navazuje na článek čínského ředitele Konfuciova institutu při VŠFS Jiang Hui, publikovaný v minulém vydání našeho bulletinu. Zatímco v minulém vydání jsme hodnotili, jak různá míra ekonomického propadu během covidu a různá míra oživení po covidu vedly ke změnám v relativní váze zemí ve světové ekonomice, článek v tomto čísle se zabývá reálným ekonomickým vývojem a ukazuje, jak se některé státy z covidové re-

cese zotavily snadno a jejich HDP překonává téměř o 20 % úroveň před covidem, zatímco jiným ekonomická výkonnost nevzrostla. Čínský reálný HDP byl v roce 2023 o 19 % vyšší než v roce 2019, zatímco český reálný HDP je nyní sotva takový, jaký byl před covidem. Ekonomové by měli více zkoumat, proč některé ekonomiky dynamicky rostou, zatímco jiné ne. Zaostávání České republiky nemůžeme zcela svádět na válku na

Ukrajně, když polský hrubý domácí produkt za srovnatelné období stoupl o 10 %. Velkou roli určitě hraje i hospodářská politika vlády. Miroslav Pavlák z katedry ekonomie a managementu VŠFS se ve svém článku zamýšlí nad obchodními vztahy mezi Evropskou unií a Čínou. Obě ekonomiky přijímají opatření zacílená na snížení emisí CO². Evropský green deal ale vyvolává tlaky na omezování dovozu ze zemí, které nejsou regulacemi zacílenými na emise

CO² zatížené tolik, když stále více evropských podniků bojujících zejména s drahými energiemi není schopno konkurovat levnější zahraniční produkci.

Protekcionalismus je opět na vzestupu, což může do budoucna ohrozit růst světové ekonomiky.

To, jak se naši ekonomice daří, jak lidem rostou nebo nerostou mzdy, i jak se vyvíjí světová ekonomika, je pochopitelně důležité i pro soukromou vysokou školu, jako je ta naše. Přejeme si každopádně

obnovení prosperity a volný mezinárodní obchod.

Kvalitou naší výuky a poskytovaným vzděláním můžeme malým dílem přispět k budoucí prosperitě české ekonomiky a ekonomik zemí, odkud naši studenti přicházejí a kam se většinou také vrací. Přeji Vám zajímavé čtení!

Bohuslava Šenkýřová je rektorkou Vysoké školy finanční a správní a předsedkyní správní rady Konfuciova institutu při VŠFS.

Ekonomické zotavení po pandemii v reálném vyjádření

Petr Mach

V minulém čísle Bulletinu (podzim 2023) ředitel Konfuciova institutu docent Jiang Hui (Ekonomické zotavení po pandemii Covid-19

v mezinárodním srovnání) ukázal ekonomický vývoj v jednotlivých zemích po pandemii nemoci COVID-19. Na datech vývoje HDP ve vybraných zemích ukázal, že některé země svůj podíl na světovém HDP zvýšily (například Čína), zatímco podíl jiných ekonomik (EU) na globálním HDP poklesl.

Článek zkoumal vývoj nominálního HDP v dolarech, což je vhodný ukazatel pro posouzení relativní pozice jednotlivých ekonomik ve světovém hospodářství a mezinárodních vztazích.

Chtěl bych v tomto článku navázat na příspěvek Dr. Jiang Hui a ukázat vývoj HDP v reálném vyjádření v domácí měně. Takové srovnání by nebylo vhodné pro ukázání relativní pozice země ve světové ekonomice, ale je vhodné pro ukázání vývoje životní úrovně po pandemii.

V zásadě platí, že HDP v covidovém roce 2020 ve srovnávaných zemích poklesl. V následujících letech se ekonomiky zotavovaly a k roku 2023 obvykle vývoj HDP opsal vývoj ve tvaru písmene „J“. Některé země ale dosud nepřekonalý úroveň HDP předcovidového roku.

Faktory ekonomického vývoje

Pro svobodné ekonomiky je přirozené dlouhodobě růst. Je obvyklé, že hrubý domácí produkt roste tempem v řádech jednotek procent ročně. V souladu s teorií produkční funkce je HDP dán spolupůsobením výrobních faktorů, práce, půdy a kapitálu. Roli v růstu hraje technologický pokrok a míra ekonomické svobody. Covid znamenal pokles vstupního faktoru práce – někteří lidé zemřeli, někteří onemocněli, jiní byli omezeni v karanténě. Přibývalo i ekonomických restrikcí – jako bylo uzavírání škol a obchodů. Je tedy logické, že v roce covidu (2020) se méně vyrobilo, když méně lidí pracovalo. Je také přirozené, že v roce, který následoval (2021), kdy se většina lidí do práce vrátila, HDP skočil zpět

a tempo růstu bylo nadprůměrně vysoké. V dalších letech (2022 a 2023) se růst stabilizuje na dlouhodobé úrovni.

Zotavení ve světových ekonomikách

Předmětem analýzy v této sekci je devět světových ekonomik – Austrálie, Čína, Německo, Indie, Irán, Velká Británie, USA, Kanada a Rusko. Většina ekonomik zažila pokles HDP během hlavních covidových restrikcí v roce 2020, jak ukazuje Tab. 1. Výjimkou je Čína, kde se covidové restrikcce projeví pouze zpomalením tempa hospodářského růstu, a ne reálným poklesem HDP, a Irán, který zaznamenal pokles HDP v roce 2019, ale ne v roce 2020.

Tab. 1: Růst HDP ve stálých cenách (%) – světové ekonomiky

	2019	2020	2021	2022	2023
Austrálie	1,8	-2,1	5,6	3,8	2,1
Čína	6,0	2,2	8,5	3,0	5,2
Německo	1,1	-3,8	3,2	1,8	-0,3
Indie	3,9	-5,8	9,7	7,0	7,8
Irán	-3,1	3,3	4,7	3,8	4,7
Velká Británie	1,6	-10,4	8,7	4,3	0,1
USA	2,5	-2,2	5,8	1,9	2,5
Kanada	1,9	-5,0	5,3	3,8	1,1
Rusko	2,2	-2,7	6,0	-1,2	3,6

Zdroj dat: WEO Database April 2024, Mezinárodní měnový fond

Všechny uvedené země s výjimkou Německa se z covidového útlumu zotavily, jak ukazuje Tab.

2. Čína, Indie, Irán měly reálný HDP v roce 2023 o více než 16 procent vyšší než v roce 2019.

Německo má HDP jen o necelé 1 % vyšší v roce 2023 než v roce 2019.

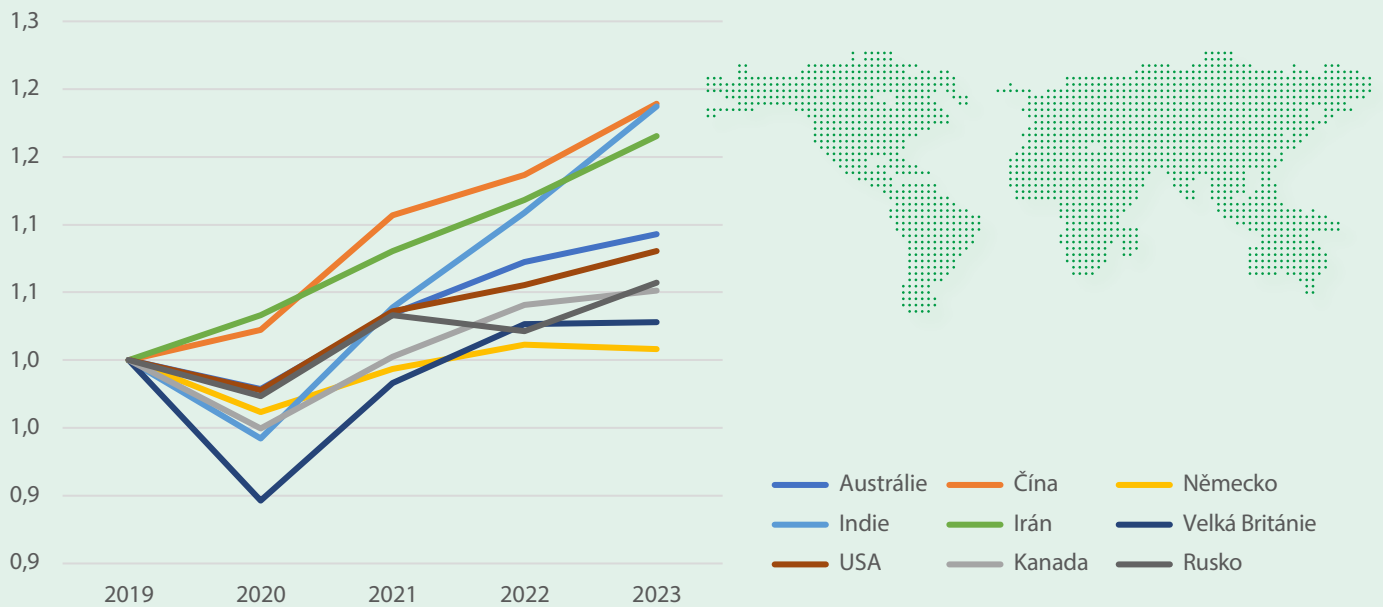
Tab. 2: Vývoj reálného HDP (2019=1) – světové ekonomiky

	2019	2020	2021	2022	2023	změna za 4 roky
Austrálie	1,00	0,98	1,04	1,07	1,09	9,4 %
Čína	1,00	1,02	1,11	1,14	1,19	18,9 %
Německo	1,00	0,96	0,99	1,01	1,01	0,9 %
Indie	1,00	0,94	1,04	1,11	1,19	18,7 %
Irán	1,00	1,03	1,08	1,12	1,17	16,5 %
Velká Británie	1,00	0,90	0,98	1,03	1,03	2,7 %
USA	1,00	0,98	1,04	1,06	1,08	8,0 %
Kanada	1,00	0,95	1,00	1,04	1,05	5,1 %
Rusko	1,00	0,97	1,03	1,02	1,06	5,7 %

Zdroj dat: WEO Database April 2024, Mezinárodní měnový fond

Obr. 1: Vývoj reálného HDP (2019=1) – světové ekonomiky

Zdroj dat: WEO Database April 2024, Mezinárodní měnový fond

Zotavení ve střední Evropě

Předmětem analýzy v této sekci jsou čtyři střeoevropské ekonomiky – Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. Všechny tyto ekonomiky zažily covidový pokles HDP v roce 2020, jak ukazuje Tab. 3.

Tab. 3: Růst HDP ve stálých cenách (%) – střední Evropa

	2019	2020	2021	2022	2023
Česká republika	3,0	-5,5	3,6	2,3	-0,4
Maďarsko	4,9	-4,5	7,1	4,6	-0,9
Polsko	4,5	-2,0	6,9	5,3	0,2
Slovensko	2,5	-3,3	4,8	1,8	1,2

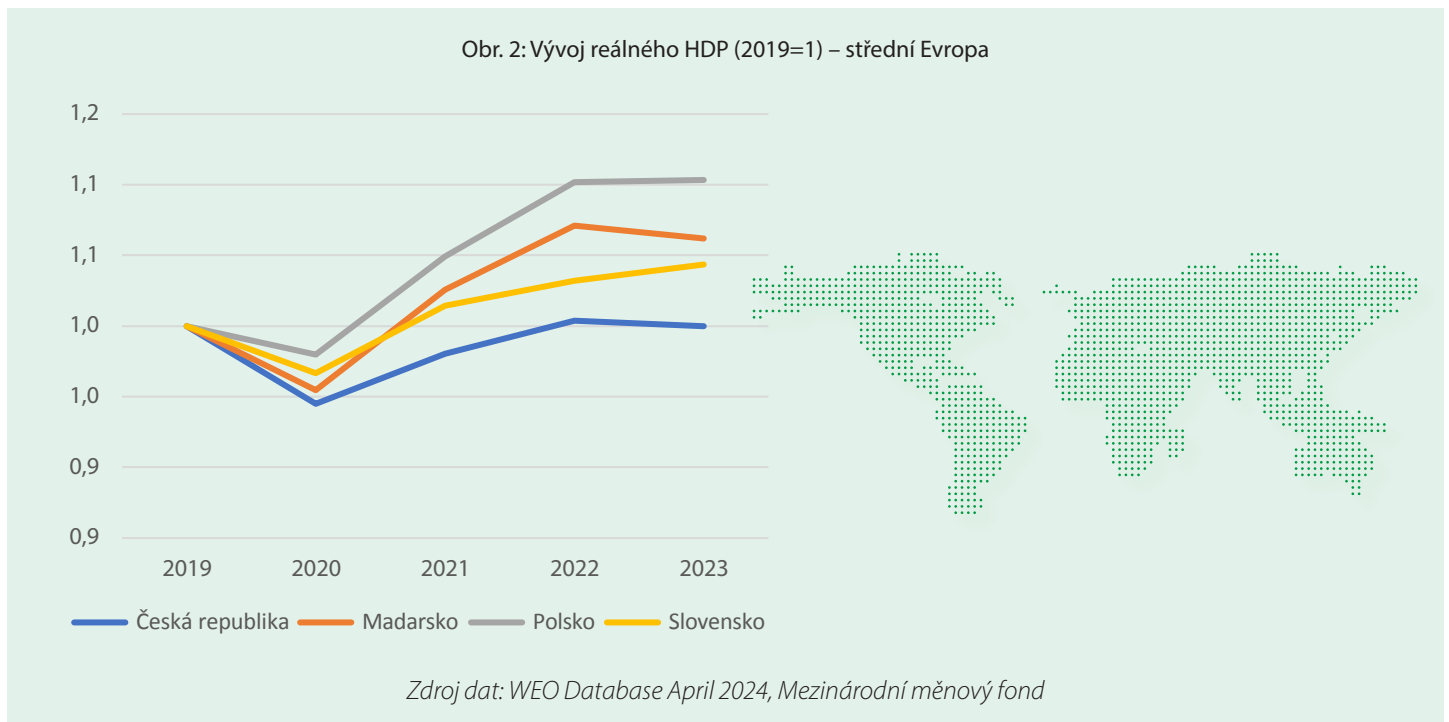
Zdroj dat: WEO Database April 2024, Mezinárodní měnový fond

Všechny uvedené ekonomiky se z covidového útlumu následně zotavily, s výjimkou České republiky, jak ukazuje Tab. 4. Polsko má HDP v roce 2023 o 10 % vyšší než v roce 2019, zatímco Česká republika stále předcovidovou úroveň HDP nepřekonal.

Tab. 4: Vývoj reálného HDP (2019=1) – střední Evropa

	2019	2020	2021	2022	2023	změna za 4 roky
Česká republika	1,00	0,95	0,98	1,00	1,00	0,0 %
Maďarsko	1,00	0,96	1,03	1,07	1,06	6,2 %
Polsko	1,00	0,98	1,05	1,10	1,10	10,3 %
Slovensko	1,00	0,97	1,02	1,03	1,05	4,4 %

Zdroj dat: WEO Database April 2024, Mezinárodní měnový fond

Závěr

Různé země po covidu čelily různým externím vlivům, jako je vliv války na Ukrajině nebo proces dezinflace, různě na ně dopadaly klimatické regulace a měly rozdílnou hospodářskou politiku. Vývoj HDP mezi lety 2019 a 2023 je tak v jed-

notlivých zemích velmi rozdílný. Ve zkoumaných ekonomikách se pohybuje od 0 % (Česká republika) po 18,9 % (Čína).

Petr Mach učí ekonomii a měnovou teorii na VŠFS a je editorem Bulletinu.

Proč je normalizace ekonomických vztahů Západu s Čínou v zájmu České republiky?

Miroslav Pavlák

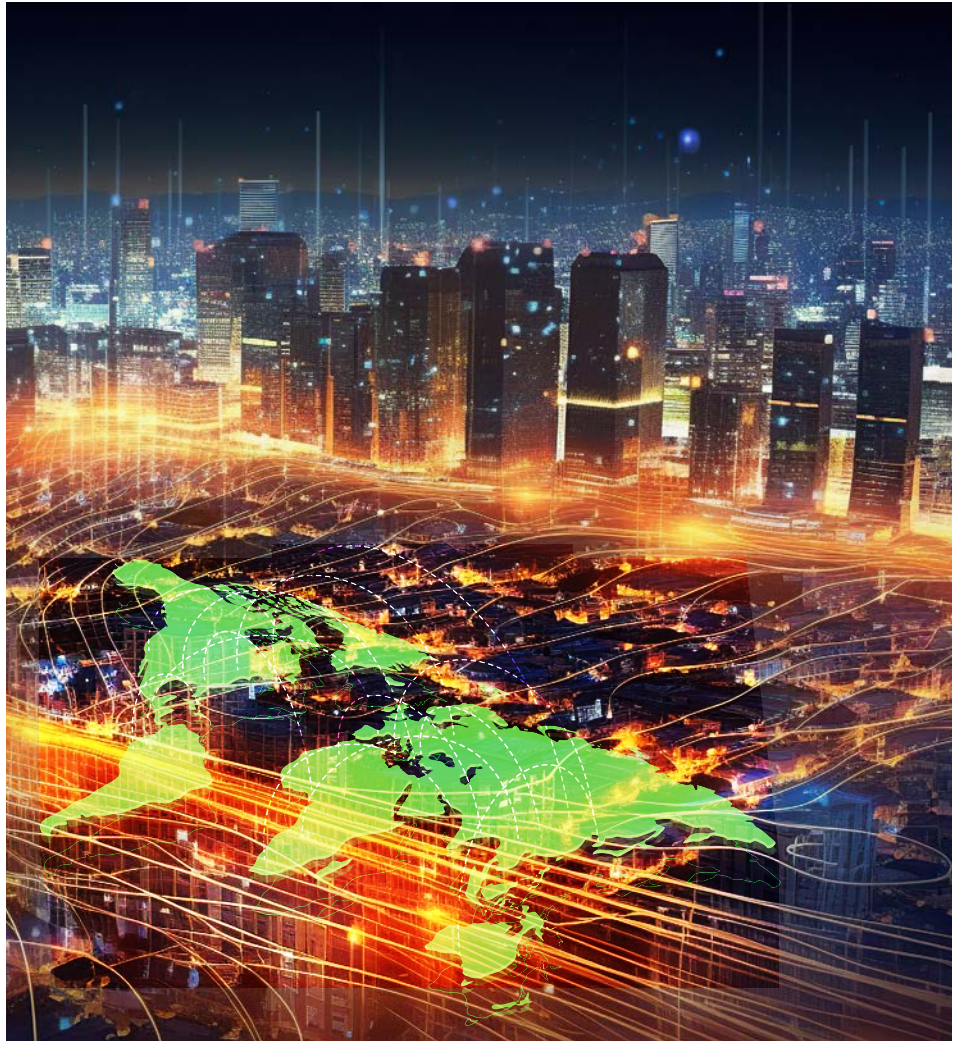
Dle Eurostatu byla v roce 2022 **Čína největším vývozcem na světě** (2 844 miliard EUR, 18,4 %), následována EU (2 181 miliard EUR,

14,1 %), Spojenými státy (1 483 miliard EUR, 9,6 %) a Japonskem (639 miliard EUR, 4,1 %).

Pokud jde o **podíl Číny na světovém dovozu, Číňané obsadili druhé místo** (2 273 miliard EUR, 14,4 %) za USA (2 482 miliard EUR, 15,8 %). Za nimi následovala EU (2 126 miliard EUR, 13,5 %) a Japonsko (650 miliard EUR, 4,1 %).

Postoj ke dvěma klíčovým otázkám, protekcionismu a Green Dealu, musí být vzájemně výhodný

Čína byla v roce 2022 **třetím největším partnerem pro vývoz zboží z EU** (9,0 %). Před ní byly Spojené státy (19,8 %) a Spojené království (12,8 %). Byla však **největším partnerem pro dovoz zboží do EU** (20,8 %). Následovaly Spojené státy (11,9 %), Velká Británie (7,3 %) a Rusko (6,8 %). Čína je nejvýznamnějším českým

obchodním partnerem mimo Evropskou unii. Číňané se v roce 2022 stali třetím největším obchodním partnerem a druhým největším dovozcem České republiky. Objem obchodní výměny dosáhl 20,7 miliardy dolarů (498 miliard korun).

Podle mého názoru je pro normalizaci ekonomických vztahů s Čínou nutno zaujmout vzájemně výhodný postoj ke dvěma klíčovým otázkám: protekcionismu a Green Dealu.

Protekcionismus

„Čína je nejdůležitějším obchod-

ním partnerem EU, existuje ale očividná nerovnováha a spory, které musíme řešit“, sdělila předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová čínskému pre-

Čína je nejdůležitějším obchodním partnerem EU

zidentu Si Ťin-pchingovi.

Obchod je ovšem kamenem úrazu vzájemných vztahů. Zejména obchodní deficit EU ve výši 400 miliard eur (za poslední dva roky se zdvojnásobil) není z hlediska Bruselu dlouhodobě udržitelný, neboť

evropský trh zaplavuje **dotované čínské zboží, jehož láci evropští výrobci nedokáží konkurovat.** EU se obává, že čínská konkurence podlomí evropskou průmyslovou základnu i sociální a politickou stabilitu.

EU oznámila, že se bude zabývat otázkou čínských dotací na podporu výroby elektroaut. **Evropa se tedy chce vydat stejnou cestou protekcionismu jako USA.** Zatím americké clo na čínská auta činí 27,5 procenta, v Evropě jen deset procent.

Pokud se Evropa vydá po americké cestě směrem k protekcionismu, může na to Čína reagovat překážkami omezujícími evropský export na čínský trh.

Automobilový průmysl je nejdůležitější výrobní sektor v Evropě, především v Německu, které je zase jádrem evropské ekonomiky. Čínský trh je tvrdý a česká automobilka Škoda je nyní omezena i tím, co jí dosud v Číně otevíralo možnosti. Je součástí koncernu Volkswagen a ten nyní v Číně také kvůli rostoucí konkurenci tamních automobilek bojuje o pozice.

Druhým důležitým faktorem je to, že Škoda není v Číně sama za sebe. Vozy vyrábí společný závod mateřského koncernu a čínské automobilky SAIC. I ta nyní nemusí mít motivaci českou značku podporovat. Dalším zdrojem problémů je tamní extrémně konkurenční trh. O zákazníka bojuje v Číně násobně více značek než například na českém trhu a dochází i k cenovým válkám. Zájem Číňanů o českou značku se prudce propadá, v roce

2023 Škoda Auto prodala na čínském trhu desetinu toho, co před pěti lety.

*Přechod na elektromobilitu
ohrožuje jedno z
posledních evropských
konkurenceschopných
odvětví*

Green Deal

Společný projekt zemí Západu na snížení emisí oxidu uhličitého, známý jako Green Deal, zasahuje čím dál negativněji do našich životů. **Green Deal představuje bezpečnostní riziko, neboť oslabuje státy Evropské unie i celý Západ takovým způsobem, že přímo nabízí, aby se staly ekonomickou kořistí pro Čínu.** Evropa

však věří, že Čína začne dodržovat své ekologické závazky a že jí k tomu ukázala cestu. **Bylo by určitě fér přiznat si, že Západ nemá ekonomickou sílu vnucovat jiným zemím víru v redukcí oxidu uhličitého.**

Jak se blíží milníky Green Dealu (např. rok 2035 – zákaz registrace nových aut se spalovacími motory), rozpadá se struktura současného světa. **Přitom jsou elektroauta napájena elektřinou vyráběnou v uhelných elektrárnách. Pokud Západ omezí těžbu uhlí, bude se elektřina importovat ze zemí třetího světa.**

Úporným přechodem na elektromobilitu je ohroženo jedno z posledních odvětví západního průmyslu, které bylo schopné světové konkurence.

*Prezident Si Ťin-pching
si uvědomuje hrozbu změny
klimatu a považuje tuto
otázku za jednu z priorit*

Čína přebírá nové technologie a vytváří nové závislosti. Čína je totiž největší obchodní partner Německa, tahouna EU. Německé automobilky prodávají 40 procent

Německo a Francie mají realistický pohled a usilují o angažmá s Čínou

své výroby v Číně. Ztratí-li Němci trhy v Číně, bude to mít dopad i na český průmysl, který je v mnoha případech subdodavatelem německých firem. Německo náš nejvýznamnější obchodní partner, je nejvíce globalizovaná ekonomika EU. Tuto situaci si uvědomuje Německo i Francie (ta však na rozdíl od Německa ztrácí podíl na světovém obchodě, což může vést k napjatým vztahům uvnitř EU).

Zejména země bývalého sovětského bloku však vnímají ekonomický vliv Pekingu na kontinentu s rostoucí podezíravostí a dělají školácké chyby. **Naopak Německo a Francie, tahouni EU, mají realistický pohled a usilují o angažmá s Čínou.**

Je však nutné zdůraznit, že Green Deal není pro Čínu prázdným pojmem. Prezident Si Ťin-pching si uvědomuje hrozbu změny klimatu a považuje tuto otázku za jednu z priorit své administrativy. Peking přijal následující rozhodnutí:

- dosažení uhlíkové neutrality do roku 2060;
- obnovitelné zdroje energie budou tvořit 25 procent celkové spotřeby energie do roku 2030;
- snížení uhlíkové náročnosti neboli množství uhlíku emitované-

ho na jednotku HDP o více než 65 procent do roku 2030;

- uskutečnění instalace dostatečného množství solárních a větrných generátorů, aby do roku 2030 měla kombinovaná kapacita 1,2 miliardy kilowattů.

Tyto čínské iniciativy nejsou v rozporu a aktivitami EU, která usiluje o:

- dosažení uhlíkově neutrální Evropské unie do roku 2050;
- zachování a ochranu ekosystémů a biologické rozmanitosti;
- snahu dosáhnout nulového znečištění a prostředí bez toxických látek.

Z výše uvedeného je zřejmé, že stejně jako Evropská unie a několik dalších zemí, i Čína pracuje na zavedení národního systému obchodování s emisemi, který by

Bulletin

Konfuciusův institut a Výzkumné centrum pro rozvoj čínsko-českých vztahů při VŠFS

znečišťovatele donutil platit za škody na životním prostředí, a tím je motivoval ke snižování emisí. Můj osobní názor je, že bychom se měli v byznysu řídit především pragmatismem. Normalizace vztahů s Čínou je nezbytná a bude vzá-

jemně prospěšná pro Západ i Říši středu. S Čínou bychom měli chtít nejen soutěžit, ale také hledat oblasti, v nichž bychom mohli spolupracovat. Západ pojí s Čínou velmi silné obchodní vztahy. Obě strany však musí založit spolupráci

na dodržování zásad vzájemného respektu, win-win a nevměšování se do vnitřních záležitostí. Ing. Miroslav Pavlák, Ph.D. přednáší mezinárodní obchod a management na Vysoké škole finanční a správní v Praze.

Předchozí vydání bulletinu v české, čínské a anglické verzi najdete na <http://www.konfucius-vsfs.cz/ekonomicky-think-tank/>

